آذربایجان

بشنبه دؤره (دوره پنجم) ۴۳ – نجی نمره (شماره ۴۳) ناشر افکار فرقه دموکرات آذربایجان خرداد ۱۳۸۷ ص ۱

ADF-nin platforması:
1. Fars dilində
2. Azərbaycan dilində

کار پایه فرقه دموکرات آذربایجان

کار پایه حاضر تحلیلی است از رویدادهای مهم بین المللی و تاثیر این رویدادها بر تحولات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشورهای مختلف بویژه ایران.

۶۰ سال پیش آلمان هیتلری که اروپا را میدان جنگ خونین مبدل ساخته بود، در هم کوبیده شد و ملل اروپا توانستند دولتهای آزاد و دموکراتیک بوجود بیآورند بدین ترتیب بشریت پا به مرحله جدیدی گذاشت. تمامی ملتها از حق تعیین سر نوشت بر خوردار شدند و مطابق با خواستهای سیاسی و اجتماعی خود در صدد برپایی دولتهای ملی خود بر آمدند.

بعد از پایان جنگ دولتهای پیروز به دو اردوگاه تقسیم شدند. بدین ترتیب هنوز مرکب معاهده پوتسدام خشک نشده بود که تضاد آشتی ناپذیری میان اردوگاه شرق و غرب نمایان گردید و آثار این تضاد پیش ازسایر مناطق در خاورمیانه ظاهر شد.

در سالهایی که جنگ جهانی دوم بشدت ادامه داشت ایران از سوی قوای متفقین اشغال گردید و به مناطق نفوذی آنها تقسیم شد. در چنین شرایطی مردم آذربایجان بپا خاست و با استفاده از حقوقی که در منشور آتلانتیک و اساسنامه کنفرانس موسسین سازمان ملل متحد برای تشکیل حکومت و دولتهای ملی بر آن صحه گذاشته شده بود، در آذربایجان یک حکومت خود مختار ملی و دموکراتیک را برپا نمود.

اما تضاد میان دول غالب که به گره کوری مبدل شده بود، مانع از ادامه حیات حکومت ملی آذربایجان گردید. انگلستان چون گذشته می خواست ایران را تحت نفوذ سنتی خود داشته باشد و ایالات متحده آمریکا نیز که در جریان جنگ نیرو وارد ایران کرده بود، می کوشید به هر قیمتی که شده دایره نفوذ خود را در ایران گسترش دهد در چنین اوضاع و احوالی بود که آذربایجان از حق تعیین سرنوشت خود محروم گردید.

ایران به مدت ۳۲ سال به عامل دست نشانده آمریکا در خاورمیانه مبدل شد. اما ملل ساکن در ایران و بویژه مردم انقلابی آذربایجان در ۲۹ بهمن سال ۱۳۵٦ با قیام خود ستون فقرات رژیم شاه را در هم شکستند، همه مردم ایران یکپارچه بپا خاستند و در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ با پیروزی انقلاب به سیستم شاهنشاهی در ایران پایان داده شد و ایران از جنگ آمریکا رهایی یافت. در ایران، نظام جمهوری اسلامی بوجود آمد و حقوق ملل غیر فارس تا حدودی به رسمیت شناخته شد. در مواد ۱۵ و ۱۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی برخی از حقوق ملل غیر فارس مورد تایید قرار گرفت.

ایران کشور کثیرالمله ای است. شمار ملل غیر فارس نسبت به شمار اهالی کل ایران به بیش از پنجاه درصد می رسد. این ملل از حقوق چاپ کتاب و نشریات به زبان مادری خود بهره مند شده اند.

در حال حاضر حق تعیین سرنوشت که برای نخستین بار توسط فرقه دموکرات آذربایجان

عملی شده بود، در دستور روز ملل غیر فارس قرار دارد.

گلوبالیزم و در هم تنیدگی اقتصادی در جهان سرعت بیشتری بخود گرفته و این در هم تنیدگی سیاسی، اجتماعی مقیاس وسیعتری پیدا می کند. امروز دیگر به زبان آوردن حکومت خودمختار جرم نابخشودنی محسوب نمی شود. در برخی از کشورهای کثیرالملله شرق دول فدراتیو بوجود آمده و در دیگر کشورهای اونیتار کثیرالملله از آن جمله در ایران تشکیل دولت فدرال به یک موضوع اصلی مبدل شده است. فرقه دموکرات آذربایجان که خود بانی و تشکیل دهنده دولت فدرال در ایران می باشد با تکیه بر تجربه ٦٠ ساله کارپایه جدید خود را منتشر می سازد.

نمونه ساتراپها (در تاریخ باستان) و ممالک محروسه (در تاریخ معاصر) را می توان به مثابه نمونه هایی از دولت فدرال بحساب آورد. ایران کشور کثیرالملله ای است و ملل ساکن در آن به زبانهای گوناگونی گفت و شنود می کنند و بطور مشترک به آفرینش تاریخ و فرهنگ مشترکی موفق گردیده اند.

اما این سنت در قرن بیستم از سوی رضاخان بصورت خشنی نقض شد و ایران به یک کشور توتالیتار و اونیبار تبدیل شد. زبان و توسعه فرهنگی اقوام ملی غیر فارس ممنوع شد و زبان فارسی، زبان رسمی کشور گردیدد. در سال ١٣١٤ رضاخان طی فرمانی استفاده از کلمه «پرسیا» را ممنوع کرد و از آن به بعد کلمه «ایران» در مکاتبات مورد استفاده قرار گرفت.

در سطوح مختلف تحصیلی زبان و ادبیات فارسی رسما تدریس شد امروز نیز تدریس می شود. در زمان رضاخان از ملل غیر فارس به عنوان مللی که ریشه ایرانی دارند نام برده می شد و درباره زبان تورکی نظریاتی از این قبیل که این زبان از خارج وارد آذربایجان شده و یا یکی از لهجه های زبان فارسی است. بانیان این «تحقیقات علمی» در حقیقت چیزی جز دیدگاههای نادرست و مغرضانه بیان نداشته اند. چرا که در رد این تحریفها تاریخ

نویسان، زبان شناسان و باستان شناسان بی طرف آثار علمی حجیمی را به رشته تحریر در آورده اند.

همانطوری که اشاره شد ملل ساکن ایران طی قرون و اعصار صاحب این اراضی بوده و مرزهای این کشور را به اتفاق هم حراست کرده اند.

تاریخ گذشته و حال ملل ساکن ایران همچنین پیدایش جریانهای مترقی در جهان طلب می کند که حاکمیت های سیاسی دموکراسی را نهادینه کنند و زمینه مشارکت همه ملل را در حیات سیاسی کشورشان فراهم آورند. از همین روست که امروز تشکیل دولت فدرال در ایران به یک مسئله مبرم روز مبدل شده است.

فرقه دموکرات آذربایجان اجرای نخستین و ابتدایی ترین مفاد میثاق سازمان ملل متحد در خصوص حقوق بشر را، حق طبیعی و قانونی مردم آذربایجان دانسته، خواهان احیأ این حقوق در آذربایجان می باشد و مبارزه در راه دستیابی به این حقوق را وظیفه ملی می داند.

همانگونه که ذکر شد پروسه جهانی شدن در حال وسعت گرفتن و عمیقتر شدن است. مللی که از حقوق تشکیل دولت ملی محروم بوده اند، اینک به حق تعیین سرنوشت توجه زیادی مبذول می دارند و برای تشکیل دولت ملی مبارزه می کنند. در طی ۲۰ سال گذشته در جهان و بویژه در نقشه سیاسی آسیا تغییرات وسیعی در این راستا صورت گرفته است. این تغییرات در اتحاد شوروی سابق و اروپای شرقی نیز موجب پیدایش دولتهای مستقل گردید. در افغانستان و عراق حق تعیین سرنوشت در سیمای دولت فدرال تجسم می یابد. هند و آلمان از نمونه های کلاسیک دولت فدرال هستند.

در قانونهای اساسی که در سال ۱۲۸۵ و ۱۳۵۸ (۱۹۰٦ و ۱۹۷۹) به تصویب رسیده است بیان شده است که اداره کشور از سوی انجمنها و شوراها صورت می گیرد. فرقه دموکرات آذربایجان، حکومت ملی آذربایجان (۱۳۲٤- ۱۳۲۵) را بر اساس مفاد نخستین قانون

اساسی کشور در مورد انجمن ها تشکیل داده بود.

در اصل ۹۰ این قانون آمده است؛ در تمام ممالک محروسه کار انجمن های ایالتی و ولایتی بر اساس نظامنامه ویژه ای تنظیم می گردد و قوانین اساسی آن انجمن ها بقرار زیر است؛

اصل ۹۱ – اعضای انجمن های ایالتی و ولایتی مطابق نظامنامه انجمن های ایالتی و ولایتی بلاواسطه از سوی اهالی انتخاب می شود.

اصل ۹۲ – دخل و خرج ایالات و ولایات بواسطه انجمن های ایالتی و ولایتی معین می گردد.

در ماده ۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اداره کشور توسط شوراها صورت می گیرد. مجلس شورای ملی، شورای ایالتی، شورای ولایتی، شهر، محل، بخش و ده و دیگر شوراها و تقسیمات اداری ارگانهای اداره کننده کشور و تصویب کننده قوانین می باشند.

بدین ترتیب تشکیل دولت فدرال در ایران از ریشه تاریخی بر خوردار است.

در دولت فدرال قوه مقننه، مجریه و قضایه به شرح زیر است؛

۱- مجلس شورای فدرال؛

مجلس شورای فدرال بودجه تعیین شده از سوی دولت فدرال را مورد تصویب قرار می دهد. میزان سهم دولت فدرال و حکومتهای خودمختار ملی را بطور جداگانه مورد بررسی و تصویب قرار می دهد. تصویب قوانین عمومی در سطح دولت فدرال نیز در اختیار مجلس شورای فدرال است. این قوانین از سوی دولت به مورد اجرا در می آید.

۲ – ایالات خودمختار؛

تشکیل ایالات خودمختار ملی بر اساس نرمهای قانونی صورت می گیرد و این حکومتها بصورت حکومت ملی ایالات (ارگانهای

اداری) به فعالیت خود ادامه می دهد. در ولایت، بخش ها، روستا ها نیز ارگانهای اداری تشکیل می شود.

۳ – شورای ملی؛

بر اساس مواد قانون اساسی، در ایالات خودمختار (ارگانهای اداری محلی از پایین به بالا از روستا تا ایالت) شوراهای ملی بوجود می آید. همه این شوراها به مثابه ارگانهای ناظر فعالیت می کنند. جمع آوری مالیات به عهده حکومتهای خودمختار ملی واگذار می شود.

در حکومتهای خودمختار ملی ایالات، تحصیل به دو زبان صورت می گیرد. زبان رسمی دولت و زبان ملی در ادارات ایالات خودمختار بکار برده می شود.

٤ – تقسیمات اداری؛

دولت فدرال برای سهولت انجام کارها در حیطه خود تقسیمات اداری جدیدی را بوجود می آورد. ایالات خودمختار بر اساس ترکیب ملی اهالی بوجود می آید.

فرقه دموکرات آذربایجان با بیان و انتشار این کارپایه وحدت ملل ساکن در ایران، در هم تنیدگی اقتصادی و همکاری اجتماعی و فرهنگی بین آنها، تمامیت اراضی و در نهایت توسعه فرهنگ ملی ملتها و بالا رفتن رفاه ساکنین کشور را امری مهم اساسی می داند.

ما اعتقاد راسخ داریم که در ایران آزادیهای دموکراتیک بر قرار خواهد شد و ملل ساکن در آن به حقوق ملی خود دست خواهند یافت و همه مشکلات پر پیچ و خم در این راه از پیش پا بر داشته خواهد شد.

فرقه دموکرات آذربایجان

۱۳۸۷

Azərbaycan Demokrat Firqəsinin platforması.

Həmin platformada dünyada baş verən mühüm hadisələr və bu hadisələrin müxtəlif ölkələrin siyasi içtimayi və iqtisadi həyatına göstərdiyi təhsilinin analizidir.

60 il bundan əvvəl Avropanı qanlı müharibədə meydana çevirən Hitler Almaniyası darmadağın edildi, avropa xalqları öz azad və demokratik dövlətlərini qura bildilər.

Beləliklə bəşəriyyət yeni mərhələyə qədəm qoydu. Bütün millətlər öz təyini müqəddarat hüququndan bəhrələndilər. Öz siyasi və içtimai istəklərinə uyğun olaraq milli dövlət yaratmağ qərarına qəldilər.

Müharibə qurtardığdan sonra qalib gələn dövlətlər iki lagerə parçalandılar. Beləliklə Potstan müqaviləsinin mürəkkəbi

nüfuz dairəsində saxlamaq istəyirdi. Muharibə zamanı İrana qurumadan, şərq və qərb laqeri arasında, barışmayan ziddiyyətin əlaməti başqa məntəqələrdən daha tez yaxın şərqdə özünü göstərdi.

2-çi dunya müharibəsinin şiddətlə davam etdiyi zaman İran müttəfiq qoşunları tərəfindən işğal edildi və onların nüfuz dairəsinə bölündü. Belə bir şəraitdə Azərbaycan xalqı ayağa qalxdı, atlantik xartiyasında və BMT-nin müəsislər konfransının nizamnaməsində milli hökümət və dövlətlərin təşkil edilməsini, təsdiq edən, hüquqdan istifadə etdi, Azərbaycanda milli və demokratik xodmuxtar hökümət yarandı. Amma qalib dövlətlər arasında açılmayan düyünə çevrilən ziddiyyət Azərbaycan milli hökümətinin yaşamasına mane oldu. Ingiltərə İranı öz ənənəvi

qoşun yeridən Amerika çalışırdı nəyin bahasına olursa olsun

genişləndirsin. Bax, belə bir şəraitdə Azərbaycan öz müqəddəratını təyin etmək hüququndan məhrum oldu. Iran 32 il tamam yaxın şərq də amerikanın əl-altısına çevrildi. Lakin, İran xalqları, xüsusilə Azərbaycanın inqilabçı xalqı 1356-ci ilin Bəhmən ayının 29-da (1978-ci ilin fevral ayının 19-da) ayağa qalxdı. Şah rejimininin fəqərə sütununu sındırdı nəticədə bütün İran xalqları ayağa qalxdılar. 1357-ci il Bəhmən ayının 22-də (1979-cu il fevral ayının 12-də) şahənşah quruluşuna son qoydular. İran Amerikanın çəngindən qurtardı, İranda İslam cumhurisi yaradıldı, fars olmayan xalqların hüququ müəyyən dərəcədə rəsmiyyət tapdı. İran Islam çumhurisinin ana yasasının 15-19-cu maddəsi hüquqları nəzərə aldı.

Iran çoxmillətli ölkədir. Fars olmayan xalqların sayı farslarla müqayisədə 50% təşkil edir. Bu xalqlar öz ana dillərində kitab çap etmək və qazet buraxmaq hüququnu əldə etdilər.

Ilk dəfə Azərbaycan Demokrat Firqəsi tərəfindən həyata keçirilən, millətlərin təyini müqəddərat hüququ hal-hazırda qeyri fars xalqların gündəlik istəyinə çevrilmişdir. Qlobalizm və iqtisadi inteqrasiya, dünya miqyasında sürətlə həyata keçirilir. Bu gün xodmuxtar hökümət sözünü dilə gətirmək bağışlanmayan günah sayılmır. Bəzi çoxmillətli ölkələrdə federativ dövlət yaranmışdı. Başqa çox millətli unitar dövlətlərdə o cümlədən İranda federativ dövlətin yaranması

günün əsas mövzusuna çevrilməkdədir.

Azərbaycan Demokrat Firqəsi vaxtilə federativ dövlət yaranmasının banisi olduğu üçün, hal hazırda və bu gün ki, şəraitə uyğun öz yeni platformasını nəşr edir. Iranın qədim tarixində satraplar və müasir tarixində məhrusə məmləkətlərini federal dövlətin nümunəsi kimi qəbul etmək olar. İran çox millətli ölkədir və onun əhalisi müxtəlif dillərdə danışır və İranın müştərək tarix və mədəniyyətinin yaranmasında birgə tarixi rol oynamışlar.

Lakin bu ənənə Rza şah tərəfindən köbud şəkildə pozulmuş və İran totalitar və unitar dövlətə çevrilmişdir. Fars olmayan millətlərin dili və mədəniyyəti qadağan edilmiş, fars dili rəsmi dilə çevrilmişdir. 1314-ci ildə (1935) Rza şah yazışmalarda (Persiya) sözünü qadağa etmiş və İran sözündən istifadə edilməsi tapşırığını vermişdir öz fərmanında.

Həmin vaxtan fars dili və fars ədəbiyyatı təhsil oçaqlarında tədris edimişdir və bu gün də tədris olunur. Rza şah zamanında fars olmayan xalqlar İranlı adlandırıldılar və türk dili xariçdən gətirilən dil hesab edilirdi, onların firkincə azəri dili fars dili ləhcələrindən biridir. “Elmi tədqiqat aparanların iddiası həqiqətdən uzaq olan və qərəzli iddiadan başqa bir şey deyildir. Bitərəf tarix şünaslar və dilçilər bu iddiaları rəd edən qalın həcmli elmi əsəsrlər yazmışlar”.

Qeyd etmək lazımdır ki, İranda yaşayan xalqlar əsirlər boyu bu ərazinin sahibi olmuşlar onun sərhədlərini birgə qorumuşlar.

Iran xalqlarının keçmiş və bu günki, tarixi eləcədə dünyada baş verən mütərəkkir hərəkətlər, onu göstərir ki, demokratik təhsisatlar yaranmalı və bütün xalqların hakimiyyətdə və ölkənin siyasi həyatında iştirak etmələri üçün əl verişli şərait yaranmalıdır. Elə buna görə bu gün ki, İranda federativ dövlət yaradılması günün zəruri məsələsinə çevrilmişdir.

Azərbaycan Demokrat Firqəsi BMT-nin nizamnaməsinə bəşər hüququ bəyamnaməsinə uyğun olan təbii və qanuni haqqının ehya edilməsini tələb edir və bu yolda aparılan mübarizəni Azərbaycan xalqının milli hüququ hesab edir.

Qlobalaşma vüsət alır və dərinləşir. Milli dövlət yaratmağ hüququndan məhrum olan xalqların təyini müqəddərat hüququna diqqət artırılır və bu yolda mübarizə güçlənir. Son 20 ildə dünyada xüsusilə Avropa və Asiyanın xəritəsində bu istiqamətdə geniş dəyişiklik baş vermişdir. Keçmiş sovet məkanında və şərqi avropada yeni müstəqil dövlətlər əmələ gəlmişdir. Əfqanıstanda və İraqda federativ dövlətlər yaranmışdır.

Hindistan və Almaniya klassik federativ dövlət nümunəsidirlər. Iranın ana yasasında (konstitusiya) (1906 - 1979) göstərilir, ölkə, əncumənlər və şuralar tərəfindən idarə edilir. Azərbaycan Demokrat Firqəsi Azərbaycan Milli Hökümət (1945-1946) birinci ana yasaya uyğun olaraq təşkil edilmişdir.

Həmin ana yasanın 90-cı maddəsində deyilir, butun İranda (Memaliki-məhrusə) əyalət və vilayət ənçümənlərinin işi xüsusi

nizamnamə əsasında hazirlanır, həmin ənçümənlərin ana yasası aşağıda ki, maddələrdən ibarətdir:

Həmin ana yasanın 91-ci maddəsinə uyğun olaraq əyalət və vilayət ənçümənlərini üzvləri bilavasitə əhali tərəfindən seçilir.

92-ci maddə əyalət və vilayət ənçümənlərinin gəliri və xarci əyalət və vilayət əncümənləri vasitəsilə müəyyən edilir.

Iran İslam cumhurisinin ana yasanın 7-ci maddəsində göstərilir.

Ölkə şuralar tərəfindən idarə edilir –milli şura məclisi, əyalət şurası, vilayət surası, şəhər şurası, yerli şura, kənd şurası və digər şuralar, ölkəni idarəedici orqanlar qanun vericilik hüququna malikdirlər.

Beləliklə İranda federativ dövlət təşkil etmək tarixi kökə malikdir. Federativ dövlətin qanun vericilik orqanı icra edici orqanı və məhkəmə orqanları aşağıdakilardan ibarətdir:

1– Federativ şura məclisi federativ hökümət tərəfindən hazırlanan büdcəni təsdiq edir.

Federatv hökümətin və Milli xodmuxtar hökümətlərin büdcələrini ayrı ayrılıqda nəzərdən keçirir və təsdiq edir.

Ümum ölkə miqyaslı qanun lahiyələri federativ şura məclisinə təqdim edilir, bu qanun lahiyələri təsdiq edildikdən sonra hökümət tərəfindən icra edilir.

2 – Xodmuxtar əyalətlər.

Milli Xodmuxtar əyalətlər ölkə qanununa əsasən təsdiq olunur. Həmin hökümətlər milli əyalət höküməti kimi, fəaliyyət göstərirlər, vilayətlərdə, bölgələrdə və kəndlərdə də idarəedici orqanlar yaranır.

3 – Milli şura.

Ana yasanın müvafiq maddələrinə əsasən xodmuxtar əyalətlərdə (yerli, idarəedici orqanlar) və milli şuralar yaranır. Bu şuralar nəzarətçi orqan kimi fəaliyyət göstərirlər. Vergi toplanması milli xod muxtar hökümətlərin öhdəsinə verilir. Milli xod muxtar əyalətlərdə təhsil 2 dildə aparılır. Rəsmi və milli dildə. Xodmuxtar əyalətlərin idari dili kimi işlənir.

4 – İdarəediçilik orqanları.

Federativ dövlət öz işlərini asanlaşdırmaq üçün ölkənin yeni idarəçilik orqanlarını yaradır.

Xodmuxtar əyalət əhalinin milli tərkibi əsasında yaranır. Azərbaycan Demokrat Firqəsi bu platformanı İranda yaşayan xalqların birliyini iqtisadi əlaqələrini ölkənin ərazi bütövlüyünü və nəhayət ayrı-ayrı xalqların inkişafı üçün mühüm iş hesab edir. Biz inanırıq ki, İranda azadlıq və demokratiya bərqərar olacaq. Iranda yaşayan xalqlar öz milli hüquqlarına nail olacaq və qarşıya çıxan bütün çətinlikləri aradan qaldırılaçağdır.

<u>Azərbaycan Demokrat Firqəsi 2008-ci il.</u>

Azərbaycan qəzeti **5- ci dövr 42- ci nömrə. May 2008** **Baş redactor. Əmirəli Lahrudi** **<u>www adf – mk. org</u>**	**باش رداکتور: امیرعلی لاهرودی** **قزئت تحریریه هئیتی طرفیندن نشر اولونور** **قزئتین آرتیریب، یاییمی آزاددیر** **<u>E- mail info @ adf – mk. org</u>**